

ולמה יצא, למה חזרה התורה ופרטה בו דין תמורה?

הגמרא מביאה ברייתא, ובה דרשינן למעט קדשי בדק הבית מתמורה.

להקיש אליו, כדי שנלמד ממנו שאר הקדשים, לומר לך, (615) מה מעשר — קרבן יחיד הוא, ובהמת השותפין פטורה ממעשר כמו שמבואר במסכת בכורות [נו ב], (616) ועושה תמורה, אף כל קרבן יחיד עושה תמורה, יצאו [נתמעטו] קרבנות צבור והשותפין.

תנו רבנן: יכול יהו קדשי בדק הבית עושין תמורה? תלמוד לומר [שם]: ואם בהמה אשר יקריבו ממנה קרבן לה... לא יחליפנו ולא ימיר אותו. ודרשינן, מי שנקראו "קרבן" עושין תמורה, יצאו קדשי בדק הבית שלא נקראו קרבן.

ומה מעשר קדשי מזבח, ועושה תמורה, אף כל קדשי מזבח. יצאו קדשי בדק הבית. (617)

ותמהינן: וכי לא נקראו קרבן!?

והא תניא, הגמרא מביאה ברייתא אחרת, ובה משמע שנקראו קרבן.

ברייתא היא נשנתה לגבי שחוטי חוץ (618). אמרה התורה [ויקרא יז] "איש איש מבית ישראל אשר ישחט שור או כשב או עז במחנה [חוץ לעזרה. רש"י] או אשר ישחט מחוץ למחנה. ואל פתח אוהל מועד לא

נמרא:

שנינו במשנתנו: קדשי בדק הבית אין עושין תמורה.

בהמה בדיר שאותה הקדישה התורה כדי לומר שבשעה שהוא מעשר הוא אינו אלא מברר איזה היא הבהמה קדושה] נמצא, שבהעברתו את הדיר תחת השבט הוא כמקדשו לעשירי, ולא המקדישו! שאין הוא המקדיש, אלא דחשיב כאילו הקדיש.

615. הקשה השפת אמת: מה היה קשה לרבי שמעון [ולרבי לקמן בגמרא] "למה יצא מעשר?" הרי מעשר שונה משאר הקדשים [חוץ מבכור] בכך שקדושתו אינו מכח האדם המקדישו, אלא מכח שקדושתו התורה בצאתו העשירי תחת השבט. ואי לכך, היה מקום לומר שלא שייך בו תמורה, שהרי בפרשת תמורה נאמר "כל אשר יתן ממנו לה' יהיה קודש לא יחליפנו ולא ימיר אותו", וכבר מבואר לעיל שמחמת סברא זו נתמעטו ולדות קדשים שאין ממירין עליהם. ואם כן, הוצרכה התורה לחדש בו דין תמורה. ומה היה קשה לרבי שמעון?

616. עיין בחידושי הגרי"ז המבאר דין שותפין במעשר בהמה לשיטת רש"י והרמב"ם.

617. והיא המדה השמינית משלש עשרה המדות שהתורה נדרשת בהן: "דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל, לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא".

ומיישב, שאפשר לומר, שמעשר אכן נקרא "כל אשר יתן", הואיל והוא מעבירו תחת השבט, והיהו מטיל על העשירי להיות קודש. ומסתבר לומר כן, שהרי כל הדיר אינו טבל לפני שמעשר [שהרי לפני שמעשר את צאנו אין

618. והובאה לעיל [ו ב] ושם מבואר.